

Zvočno dopolnilo nočnega življenja v dan

V knjižnici Radio aporee odslej tudi 200 posnetkov Maribora

TAJA KORDIGEL

Kot zvočno umetnost, zvočni eksperiment, povezan z radijsko platformo, poimenuje berlinski umetnik **Udo Noll** svoj Radioaporee, projektno platformo za ne več le svoje umetniško raziskovanje konceptov in praks, vezanih na zvok, kraj in prostorske zakonitosti, ki jih določata. Kot orientacijski točki mu služita pojma periferija in resonanca, tako v zvokovno-prostorskem smislu kot pogojeno z družbenimi in komunikacijskimi zakonitostmi. Pojem periferija se lahko nanaša na prostorsko pojmovanje, pravi, lahko pa služi tudi kot pojem kvalitativnega razlikovanja, a v osnovi stoji za gibanjem, umaknjenim od središča, naravnost proti obrobju. Hkrati pa vsaka zavedna zaznava oblikuje svojevrstno periferijo, tisto, ki jo zaradi centralnega fokusa ne utegnemo doseči. Pojem resonanca definirata dve skrajni pogojenosti: ali prostor oziroma naslovnik na nagovor oziroma prisotnost odgovori, ali pa ostane vse nemo, pojasnjuje umetnik in podaja v razmislek: "Ali razvijemo spodbuden odnos s svetom, ki nas obdaja, ali pa nam ta preprečuje dostop? Posnetke s terena, kot sredstvo in metodo približevanja različnim krajem in situacijam, je mogoče razumeti kot komunikacijski odnos: posneta zvočna slika je v najboljšem primeru odgovor na vprašanje, ki ga naše približevanje predstavlja. V tem kontekstu je resonanca posrečen primer bivanja v stiku s prostorom in svetom, pri tem pa je pomembno zavedno poslušanje, razumljeno kot ključ in dostopna točka do povečane zaznave in doživljanja sveta okoli nas."

"Ne gre za glasbo, četudi govorim o radiu," vztrajno razlaga Noll, "gre za najrazličnejše zvoke iz okolice." S svojo radijsko zvočno knjižnico je pričel pred šestimi leti "Najprej je bila zasebne narave, kasneje sem jo zaradi povpraševanj odprl za javnost.

Danes zajema več kot 15 tisoč posnetkov z vsega sveta, kontinentov, mest, osebnih okoliščin, življenjskih situacij, v katerih se ali se ne zadržujejo ljudje." Lahko zvokovni karakter pripiše posameznim državam, kontinentom, v katerih je "snemalno poslušal" okolico? "Težko. Estonija in Francija sta zvočno zelo prezentni, a je težko pripisovati krajevne značilnosti, če ne gre za tu-in-zdaj situacijo. Četudi imam v sklopu radia velik vzorec, je ta še zmeraj za splošitve nezadosten, zlasti za statistično relevantno objektivizacijo. Navsezadnje tudi zato, ker se skozi čas zvoki določenega mesta spreminjajo," odvrne.

Njegov zvočni knjižnični opus mnogim koristi, zagotavlja Noll, "nekateri ga denimo uporabljajo za svoje zasebne zvočne knjižnice, drugi tako zvočno dopolnjujejo svoje bloge, znanstvenikom posnetki koristijo v raziskovalne namene ... Gre za umetniško raziskovanje sveta, v katerem živimo," namensko loči svoje početje od znanosti. Svoje delo korelira tudi s sodobnimi tehnologijami za v žep, denimo z mobilnimi telefoni. "Ti imajo GPS, lahko jih povežemo z internetom, kar pomeni, da ko si na nekem mestu, lahko telefon naloži tudi moje zvočne posnetke. Kar je zanimivo, če se recimo nekje sprehajaš ponoči, kjer je čez dan zvočna gneča, ponoči pa tišina, si lahko z radijem predstavljaš dogajanje čez dan, ga nekako domišljajsko, a slušno realno zaživiš, doživiš nekako nadrealno realnost," daje navodila za uporabo Noll. 2009. je delal z nemških kulturnim radiom, ki je v okviru nekega projekta njegove zvočne posnetke mešal z drugimi posnetki, denimo telefonskimi pogovori nemškega STASI-ja.

Noll je tokrat Maribor obiskal četrtič. Kreiral je, predstavi, Maribor maps projekt, zvočno kartografijo, ki uporablja Aporee - zvočni zemljevid, ki do tedaj ni zajemal zvočnih posnetkov

Udo Noll (Marko Vanovšek)

"Najbolj zanimivi mariborski kraji so na točkah, kjer so prehodi iz civilizacije v zeleno"

mesta. Tako je nastalo več kot 200 posnetkov Maribora, pri čemer so mu pomagali lokalni sodelavci. "Želeli smo posneti obrobja, periferijo, navadno namreč vsi centri mest zvenijo enako. Mesto sem pričel raziskovati iz Melja, Vinarja, Mariborskega otoka. Najbolj zanimivi mariborski kraji so na točkah, kjer so prehodi iz civilizacije v zeleno, denimo Piramida, vinogradi, tam je zvočno dogajanje po svoje najintenzivnejše. Izjemniso tudi mariborski zvoki prepleta vode in prometa, ki ga je tukaj res ogromno. Maribor je v primerjavi z drugimi mesti čez dan precej glasen, vendar ima okrog tretje ure popoldne zanimiv umirjenja poln zasuk."